STRUCTURI ARGUMENTATIVE ÎN DISCURSUL RELIGIOS. CUVÂNTAREA RELIGIOASĂ PRILEJUITĂ DE SFINŢIREA BISERICII

SORIN GUIA
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi

În literatura omiletică, clasificarea cuvântărilor religioase se face pe baza unor criterii tradiţionale care urmăresc forma, conţinutul şi scopul acestora. Astfel, se distinge între genurile aşa zis „clasice" (reprezentate de *omilie*, *predica tematică* şi *panegiric*), rostite în faţa unui auditoriu format din persoane care frecventează biserica, convins de învăţăturile care sunt doar reactualizate şi sistematizate, şi, de cealaltă parte, *pareneza*, rostită la slujbele ocazionale şi adresată unui public mai larg. Aceste discursuri sunt ocazionale prin faptul că nu sunt legate de un moment central al Liturghiei, fiind rostite în diferite momente din viaţa unei comunităţi (instalarea preotului în parohie, vizita ierarhului, sfinţirea bisericii), dar şi cu ocazia momentelor importante din viaţa creştină (botez, cununie, înmormântare, împărtăşire etc.).

Predica la sfinţirea bisericii[1] este o cuvântare ţinută, de regulă, de un ierarh care comunică învăţături privitoare la biserică ca locaş de cult, insistând, în acelaşi timp, asupra aspectelor interconfesionale legate de biserică, preoţie etc. Ca urmare, predica la sfinţirea bisericii are *caracter dogmatic* (întrucât se problematizează aspecte teologice fundamentale), *caracter polemic* (întrucât este apărată o identitate confesională în raport cu altele) şi *caracter educativ* (întrucât transmite învăţăturile de credinţă). În ansamblu, se poate aprecia că predica la sfinţirea bisericii cuprinde două secvenţe discursive aflate în strânsă legătură − partea panegirică şi partea didactico-parenetică – relaţie care va fi descrisă pe parcursul analizei. În cele ce urmează, vom cerceta acest tip de predică, urmărindu-i organizarea şi relaţiile dintre secvenţe pe baza discursului *De veghe întru păstrarea şi apărarea dreptei noastre credinţe*[2], rostit de către mitropolitul Ardealului, Antonie Plămădeală[3].

În privinţa organizării retorice a discursului se observă existenţa unei delimitări relativ clare între *dimensiunea etică* (morală), prin care predicatorul îşi legitimează poziţia şi autoritatea discursivă, *dimensiunea raţională*, prin care oratorul anunţă şi dezvoltă temele discursive şi relaţiile dintre ele (plata şi răsplata, judecata divină, relaţia creştinului cu biserica

[1] Sfinţirea unei biserici are loc după terminarea construcţiei unui nou lăcaş de cult, după renovarea unei biserici vechi sau după restaurarea picturii.

[2] Cuvântarea a fost rostită cu ocazia sfinţiri bisericii din Micfalău, judeţul Covasna, în ziua de 28 noiembrie 1986 şi este inclusă în volumul de predici Antonie Plămădeală, *Cuvinte la zile mari*, Sibiu, 1989, p. 352−357.

[3] Antonie Plămădeală, mitropolit al Ardealului între anii 1981 şi 2005, unul dintre marii ecumenişti ai Bisericii Ortodoxe Române, s-a remarcat prin activitatea prodigioasă în Biserica Ortodoxă Română, dar şi ca scriitor, membru al Uniunii Scriitorilor şi al Academiei Române, ca predicator cu mare audienţă în rândurile clerului şi credincioşilor, luptând pentru păstrarea credinţei ortodoxe în Transilvania.

BDD-V853 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:05:41 UTC)

etc.) şi *dimensiunea emoţională*, de tip performativ, prin care se face apel la sentimente şi stări menite să dezvolte ideea de recunoştinţă şi mulţumire („Fiţi încredinţaţi toţi că numele vă este scris în cartea veşnică a lui Dumnezeu", p. 352, formulă reluată de mai multe ori pe parcursul discursului: „Toţi veţi fi răsplătiţi când nici nu vă veţi aştepta", p. 352; „Fiţi încredinţaţi toţi, că vă veţi întâlni cu fapta dvs. bună", p. 353; „Biserica vă va pomeni acum, şi după ce veţi trece din viaţa aceasta, în vecii vecilor", p. 353).

Aşadar, prima parte este panegirică, oratorul exprimându-şi bucuria momentului dar şi lauda adusă divinităţii, felicitarea membrilor parohiei, mulţumirea de a fi putut participa la acest eveniment al comunităţii respective:

> „Am venit cu *multă bucurie*, deşi sunteţi destul de departe de Sibiu, ca să fim astăzi împreună la această *mare sărbătoare* a parohiei. Am înţeles din cuvântările, care s-au rostit înaintea mea[1], că s-a depus *mult efort*, s-au cheltuit *mulţi bani*, s-au făcut *multe sacrificii* pentru ca s-o putem vedea aşa cum este astăzi. Aduc *felicitări cu totul deosebite* şi mulţumiri tuturor celor care, într-un fel sau altul, s-au ostenit cu braţele, cu darurile, cu sfatul lor, pentru ca lucrarea să se termine şi să ajungă până în situaţia în care să invocăm pogorârea Duhului Sfânt pentru resfinţirea ei" (p. 352).

În plan lingvistic, se observă existenţa unei organizări sintactice simple, cu propoziţii aflate în relaţie de coordonare, discursul fiind concentrat în jurul unor intensificatori antepuşi sau postpuşi, prin care se exprimă emfatic efectul benefic al străduinţei colective.

Argumentul autorităţii ierarhului este transpus lingvistic prin enunţuri de natură imperativă, întrebuinţate în discurs pentru a întări aşteptările auditoriului şi pentru a înlătura, dacă este cazul, eventualele îndoieli pe care unii dintre ascultători le-ar putea avea. Autoritatea ierarhului se întrevede din formula „fiţi încredinţaţi", prin care celor care au contribuit la renovarea Bisericii li se întăreşte credinţa în răsplata divină: „*Fiţi încredinţaţi* toţi că numele vă este scris în cartea veşnică a lui Dumnezeu (...). Pentru că există în lumea aceasta încă, precum şi în lumea de dincolo, o plată pentru tot ceea ce facem, pentru ce facem bine, ca şi pentru ceea ce facem rău" (p. 352). Într-o altă secvenţă discursivă, acelaşi îndemn urmăreşte să încredinţeze auditoriul „că nu există (...) plată fără răsplată", prin revenirea la formula imperativă după o prezentare a celor două tipuri de judecată (particulară şi universală)[2], scopul nefiind de a lăuda, ci de a îndemna la continuarea eforturilor spre faptele bune: „Astfel de fapte lucrează pentru cei ce le fac, şi după moartea lor. (...) *Fiţi încredinţaţi* toţi, că vă veţi întâlni cu fapta dvs. bună". Astfel, enunţul „Fiţi încredinţaţi!" reprezintă un motiv discursiv cu funcţie persuasivă, din care transpar încurajările şi recunoaşterea meritelor auditoriului.

Amintirea unui moment principal al sărvârşirii Liturghiei, adică ieşirea cu Sfintele Daruri, este valorificată ca *argument prin autoritate*:

> „De altfel, aţi auzit în rugăciunile Bisericii că ea, întotdeauna, la toate slujbele bisericii, se roagă: «Pentru ctitorii sfântului locaşului acestuia» (...). Biserica vă va pomeni *acum, şi după ce veţi trece din viaţa aceasta*, în vecii vecilor, atâta vreme cât un preot va fi aici şi va spune din

[1] Înaintea ierarhului, preotul paroh ţine, de obicei, o cuvântare în care îşi exprimă bucuria şi mulţumirea de a fi putut duce la capăt construcţia/renovarea bisericii, rostind o predică liturgică despre biserica creştină ca lăcaş de rugăciune şi de comuniune liturgică, partea finală a discursului fiind una de mulţumire, adresată donatorilor şi ostenitorilor care au contribuit la realizarea acţiunii de restaurare. Vezi, în acest sens, Grigoraş (2000b: 103−104).

[2] Acţiunea de explicitare a celor două tipuri de judecată este realizată într-o modalitate specifică oratoriei clasice, în care autorul întreabă, răspunde, instituie un dialog imaginar cu auditoriul, apelând la exemple concrete, dar şi la o istorioară menită să păstreze trează atenţia ascultătorilor.

BDD-V853 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:05:41 UTC)

faţa altarului: «Pomeneşte, Doamne, iartă Doamne, pe ctitorii sfântului locaşului acestuia!»" (p. 353).

Se observă, din acest exemplu, realizarea subtilă a unei distincţii religioase fundamentale, antiteza dintre vremelnicia vieţii şi a faptelor pământeşti şi veşnicia vieţii de apoi. Interesant este că argumentele de natură teologică sunt îmbogăţite, în vederea întăririi tezei enunţate – efortul şi răsplata, – prin întrebuinţarea unor expresii populare româneşti, care actualizează, în discurs, un fond colectiv tradiţional, armonizat cu cel din discursul individual al predicatorului: „*nu există*, (...) cum spune prea frumos limba românească, *plată fără răsplată*" (p. 352); „Nu spunem noi în vorba noastră românească, «*Cine dă, lui îşi dă*!»" (p. 353). Avem, aşadar, *reflectarea competenţei paremiologice* pentru a amplifica, cu elemente de cultură, limbă şi civilizaţie românească, ideile proprii, proverbele fiind legate de text prin simbolistica lor sapienţială. Astfel, se ţine cont de situaţia comunicativă, de natura auditoriului şi de cerinţele de moment ale acestuia[1], dat fiind că succesul unei intervenţii discursive este determinat de gradul de accesibilitate a discursului şi a intenţiilor predicatorului. O intervenţie discursivă poate influenţa auditoriul în măsura în care este înţeleasă şi receptată de acesta din urmă[2].

Aspectul sapienţial al cuvântării este fixat prin *metafore, pilde şi istorioare*. De altfel, în partea a doua a discursului, care face referire la Biserică, la rugăciune şi la preoţie, toate aspectele dogmatice referitoare la acestea, prezentate sumar, sunt dezvoltate în acest mod. Exemplul cu fetiţa care merge pentru prima dată cu trenul şi se întreabă cum va trece acesta peste râuri şi dealuri şi răspunsul exclamativ pe care şi-l dă („Cineva a trecut pe aici înaintea noastră şi a construit poduri şi a săpat tuneluri pentru noi! *ce bine!*") prezintă, dincolo de învăţătură, un fir epic, cu o profundă implicaţie morală, atât pentru predicator cât şi pentru auditoriu.

Întrepătrunderea stilului narativ cu comentariul dramatizat al predicatorului se întrevede în împletirea povestirii cu interogaţia retorică, a cărei forţă persuasivă rezultă din anticiparea şi întărirea reacţiei pe care cineva din auditoriu, aflat într-o situaţie precum cea amintită de orator, ar putea-o avea în momentul enunţării urării: „Oare vara, când arşiţa înfierbântă totul, şi ne aflăm în călătorie, şi aflăm în cale o fântână, şi bem apă rece din ea, nu zicem: «Dumnezeu să-i dea sănătate celui care a săpat-o», sau «Dacă e mort, Dumnezeu să-i ierte păcatele?» *Zicem*. *Văd că toţi daţi din cap afirmativ* (p. 353)". Dublarea imediată a întrebării retorice prin răspunsul dat de emiţător are ca efect emfaza; oratorul îşi validează discursul cu reacţia auditoriului, pentru a confirma justeţea spunerilor sale.

O trăsătură a predicii religioase, explorată şi în discursul analizat, este preferinţa pentru *argumentarea prin citate biblice şi patristice*[3], care conferă autoritate, credibilitate şi asigură adeziunea la ideile religioase enunţate. În discursul religios, convingerea este guvernată de autoritatea textelor canonice, predicatorii urmărind să transforme textul sacru într-un model performativ, să realizeze un transfer al sacrului către realităţile cotidiene.

Partea a doua a discursului, didactico-parenetică, se constituie într-o cuvântare despre biserică – „locaş de închinăciune" (p. 354), „stâlp şi temelie adevărului" (p. 355) etc.

[1] De altfel, aceste cerinţe sunt menţionate în majoritatea lucrărilor de omiletică. A se vedea, în acest sens, Chilea (1954: 36−38), Cristescu (1950: 137−157), Belu (1959: 263−276), Plămădeală (1996: 178−187).

[2] Cf. Sălăvăstru (1996: 191).

[3] Sursa este o componentă importantă în strategia argumentativă, întrucât exercită un rol puternic în procesul de persuadare. Când este citată o sursă, în esenţă, este furnizat un argument bazat pe autoritatea expertului, pe autoritatea religioasă (cum susţine biserica, sfântul…, biblia), pe autoritatea masei (este bine ştiut faptul că…, cum ştie fiecare); vezi LoCascio (2002: 121−122).

BDD-V853 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:05:41 UTC)

Aserţiunea, ca enunţ argumentativ care aduce în mod gradat elemente noi, se sprijină pe autoritatea şi credibilitatea indisputabilă a cuvintelor rostite de Hristos şi de Apostolul Pavel: „a numit-o Mântuitorul când a izgonit vânzătorii din templu, «casa Mea este casă de rugăciune» (Matei 21, 13); „Biserica este «stâlp şi temelie adevărului», cum spune Sfântul Apostol Pavel. *Aşadar*, ceea ce aţi făcut dvs. aici este un locaş de închinăciune" (p. 354). Evanghelia şi Epistola paulină sunt asumate în discursul ierarhului, relaţia de intertextualitate servind atât pentru legitimarea propriei oraţii cât şi ca ilustrare a modelelor sacre pe care predicatorul le aduce în atenţia auditoriului.

Oratorul conchide prin conectorul „aşadar" şi instituie o cateheză despre cum trebuie făcută rugăciunea, intervenind aici componenta interogativ-retorică. Pe lângă demersul expozitiv, remarcăm folosirea fragmentară a dialogului, capacitatea de a polemiza cu un interlocutor imaginar, de a anticipa răspunsuri şi argumente ale unui „adversar" imaginat de predicator pentru cei care ascultă. Enunţurile interogative sunt folosite pentru a construi o învăţătură, pentru a schimba o potenţială poziţie de respingere a învăţăturii ori pentru a obţine asentimentul, confirmarea sau adeziunea din partea interlocutorului. Întrebărilor („Cum trebuie să fie rugăciunea pe care o facem către Dumnezeu?"; „ce să cerem de la Dumnezeu?"; „Ne rugăm lui Dumnezeu şi nu ni se împlinesc. Şi ne întrebăm atunci, de ce?" − p. 354) li se oferă răspunsuri clare, simple, dar pline de substanţă („Rugăciunea pe care o facem către Dumnezeu trebuie să fie din inimă curată, din credinţă adevărată"; „ştim fiecare ce să cerem de la Dumnezeu. Fiecare are grijile lui..."; „Poate că ceea ce ne doream nu ne era de folos" − p. 354). De asemenea, oratorul anticipează posibilele obiecţii ale ascultătorilor, cărora le răspunde în chip eficient. Ne aflăm în faza polemică şi problematizantă, moment al expunerii argumentelor proprii şi al respingerii argumentelor posibilului adversar sau neofit: „Unii vor zice: Nu ştim să ne rugăm. Cine nu ştie să-şi aducă aminte de rugăciunea pe care ne-a învăţat Hristos s-o spunem. Este scurtă, simplă: «Tatăl nostru carele eşti în ceruri...», pe aceasta o ştim toţi" (p. 354-355). Intenţia este de a puncta asupra părţii din rugăciune legată de iertarea „greşiţilor noştri" printr-o serie de întrebări retorice, cu scopul de a invita la reflecţie:

> „Ne oprim noi în acel moment să ne facem un mic examen de conştiinţă? Iertăm oare cu adevărat pe cei care greşesc nouă? (...) Dacă nu-l iertăm, cum îndrăznim să-i spunem lui Dumnezeu: «Şi ne iartă nouă...?». Şi mai ales, cum îndrăznim să-i spunem: «Precum şi noi iertăm», când de fapt n-am iertat? Îl minţim pe Dumnezeu. De fapt îi spunem: «Şi nu ne iartă nouă, precum nici noi nu iertăm pe cei care ne-au greşit nouă». Dar ce rugăciune e aceasta când cerem blestem în loc de ajutor? Şi totuşi cu mulţi dintre noi cam aşa stau lucrurile!" (p. 355).

După acest dialog imaginar cu auditoriul, prin pilda care face referire la blestemul atras în urma invocativelor de tipul „Să mă bată Dumnezeu! Să mă trăznească! Să mă fulgere! Să fiu al dracului!" (p. 355), se *face apel la virtuţile sacrosancte ale cuvântului*. Întemeindu-se pe credinţa că invocarea Dumnezeirii are efecte în planul vieţii cotidiene, ierarhul urmăreşte să comunice că învăţăturile religioase trebuie transpuse în fapte de viaţă.

Iată o tehnică retorică bine susţinută. În discuţia unei teme cu argumentaţie coerentă apar elemente care se vor valorifica mai târziu. Retorul construieşte în conştiinţa receptorilor stări de aşteptare asupra cărora va reveni. Predicatorul anticipează „deplasările" de conştiinţă ale auditoriului şi îşi performează discursul în funcţie de aceste intuiţii. Le vorbeşte despre biserică, ca locaş de închinăciune, le explică rostul acesteia, apoi îi învaţă să se roage, să mediteze. Apelul la cuvintele lui Hristos vine să întărească ideile susţinute; Casa lui Dumnezeu este creată de Hristos şi tot El este Cel care ne învaţă sa ne rugăm. Sunt puse în balanţă două tipuri de rugăciune, transpuse semantic în două noţiuni, rugăciunea şi blestemul, blestemul fiind prezentat ca „rugăciune", ca invocare a lui Dumnezeu. Componenta polemică şi pilda

BDD-V853 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:05:41 UTC)

despre blestemul-rugăciune sunt urmate de sinteza a ceea ce înseamnă cu adevărat rugăciunea („Rugăciunea noastră trebuie să fie curată (...) vii luminat la biserică" − p. 355), a ceea ce înseamnă Biserica, pe care ei, ascultătorii, au refăcut-o şi astăzi au sfinţit-o.

Următoarea secvenţă discursivă face trecerea de la cateheza despre Biserică la cea despre importanţa preoţiei în Biserica creştină. Se ţine cont de contextul situaţional (faptul că respectiva comunitate ortodoxă se află într-o zonă cu populaţie preponderent maghiară, în care elementul neoprotestant a găsit un câmp mai prielnic faţă de celelalte provincii ale ţării). Autoritatea scripturistică („Biserica este «stâlp şi temelie a adevărului», cum spune Sfântul Apostol Pavel" − p. 355) este transferată în sfera umanului, pentru o mai bună receptare a discursului şi pentru întărirea învăţăturii ortodoxe. O altă pildă[1], dialogul polemic între două persoane cu optici diferite faţă de necesitatea spirituală a bisericii şi a preoţiei, oferă auditoriului răspunsuri ferme despre două realităţi religioase: „Aşa e şi Biserica, a spus ortodoxul. Cei care coboară din ea se îneacă şi îşi pierd sufletul.(...) Aşa e şi Biserica: fără preot, e fără cârmaci. Nu se poate Biserică fără preot!" (p. 356).

Combaterea învăţăturilor neortodoxe despre biserică şi preoţie[2], începută implicit prin această pildă, este continuată într-o formă explicită, dialogată, invocând conştiinţa unităţii bisericii, manifestată în mişcările ecumenice:

> „cei care contestă treptele preoţiei şi biserica-locaş, le au sub alte forme. În loc de preoţi au păstori, în loc de biserici, «case de rugăciune». Ce înseamnă această? Înseamnă că recunosc adevărul, dar îl caricaturizează. Cu ce scop? Ca să fie altfel decât este lumea. Ca să se deosebească, să întemeieze ***b**isericuţe paralele*, să iasă de sub autoritatea canonică a ***B**isericii*. Şi aşa pierd drumul mântuirii" (p. 356).

Se insistă asupra unicităţii adevărului, asupra moştenirii religioase unice primite de la Hristos şi se luptă împotriva tendinţelor prin care „învăţaţii" lumii noi încearcă să se diferenţieze, să se plaseze în afara sistemului, deşi nu pot renunţa la dimensiunea spirituală. Simbolic, opoziţia între plural (*bisericuţe paralele*) şi singular (*Biserică*) este reflectarea lingvistică a adevărului de credinţă (*Biserică*) faţă de alte „învăţături" (*bisericuţe paralele*). Sufixarea diminutivală nu face decât să intensifice atitudinea ironică, de distanţare faţă de lumea „învăţaţilor".

Contextul comunicativ este construit prin *argumente de natură etnică şi confesională*: „nu există (...), *cum spune prea frumos limba românească*, plată fără răsplată" (p. 352); „există, potrivit învăţăturii noastre ortodoxe, două judecăţi" (p. 352); „nu *spunem noi în vorba noastră românească*, «Cine dă, lui îşi dă»! (...)" (p. 353); „*Românul are o vorbă*: «Tot răul e spre bine». *Românul ştie* să-şi tragă de partea lui şi insuccesele, socotindu-le că au în ele şi ceva bun." (p. 354); „Vorbiţi lui Dumnezeu în *limba strămoşească*" (p. 357).

Locutorul explică ce înseamnă biserica, apelând la *metafore-simbol* precum *crucea*, *corabia*, *drumul*. Biserica este *cruce* (expresie a destinului hristic), *corabie* (salvare a omenirii, în conformitate cu textul biblic) şi *drum* (cale, deschidere spre desăvârşire umană şi spirituală): „Şi aşa pierd drumul mântuirii" (p. 356).

---

[1] Pilda pe care o oferă ascultătorilor reprezintă o sinteză a învăţăturilor dogmatice despre biserică şi preoţie, transpuse într-o formă accesibilă publicului larg. Comparaţia bisericii cu o barcă pe lac şi a preotului cu cârma reprezintă o modalitate de accesibilizare a discursului.

[2] Un astfel de eveniment, la care participă un public larg, este un moment prielnic pentru orator de a-şi proteja auditoriul de eventualele gânduri sau atacuri neortodoxe, combătându-le, uneori ironizându-le, şi impunând teoria creştină despre cele două învăţături luate în discuţie.

BDD-V853 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:05:41 UTC)

În epilog se revine la argumentele importante întrebuinţate în secvenţele discursive anterioare. Finalul cuvântării conţine sfaturi adresate auditoriului, îndemnuri, exprimate în mod afirmativ-imperativ, privitoare la păstrarea credinţei şi a obiceiurilor strămoşeşti: „*Păstraţi* credinţa strămoşească. *Veniţi* la biserică. *Vorbiţi* lui Dumnezeu în limba strămoşească. Păstraţi toate obiceiurile, toate tradiţiile" (p. 357). Discursul capătă circularitate. Felicitările şi încredinţările din exordiu sunt reluate în epilog, făcându-se trecerea de la *eu* la *voi*, de la enunţuri expresive (*mă bucur*, *vă felicit*) la enunţuri directive (*păstraţi*, *veniţi*). Există locuri în predică în care, prin folosirea pronumelui personal, oratorul se apropie de auditoriu, asumându-şi condiţia de participant activ la viaţa religioasă a comunităţii („există în lumea aceasta (...) o plată pentru tot ceea ce facem – p. 352; „Există, potrivit învăţăturii *noastre* ortodoxe, două judecăţi" – p. 352; „atunci se vor judeca şi urmările faptelor *noastre*" − p. 353; „*ne*-am rugat astăzi (...) aşa *ne*-am rugat. (...) Cum trebuie să fie rugăciunea pe care o facem către Dumnezeu?"; „vedeţi, uneori *noi* vrem anumite lucruri şi nu ni se împlinesc. (...) Şi *ne* întrebăm atunci, de ce?"; „de aceea şi *noi* în amintirea jertfei Sale ne facem semnul crucii" – p. 355; „cerem ajutorul Lui pentru minte" – p. 356). Când se face vorbire despre meritele comunităţii în restaurarea bisericii, argumentul modestiei, retragerea predicatorului din lumea lui „noi" şi instituirea lumii lui „voi" aduce în prim-planul discursului meritele binefăcătorilor. („*Fiţi* încredinţaţi..." – p. 352; „Să *veniţi* în acesastă biserică pentru a vă încredinţa lui Dumnezeu toate nevoile sufletului" – p. 354; „cei care *vă ademenesc* pe la diferite case" – p. 355; „*Aveţi* aici o frumoasă biserică şi aveţi un preot bun" – p. 356; „*Vă felicit* pentru toate aceste lucruri. (...) *Să vă bucuraţi* toţi de roadele muncii dvs. (...) şi Dumnezeu *să vă răsplătească* din plin pentru gândurile şi faptele pe care le dăruiţi Bisericii – p. 357). Dacă la început auditoriul era încredinţat de „răsplată pentru faptele bune", la sfârşit răsplata este „însutită" şi garantată de invocaţiile ierarhului făcute divinităţii în numele interlocutorilor. Finalul discursului combină genul epidictic (lauda adusă auditoriului) şi genul deliberativ (îndemnurile pentru păstrarea unei vieţi curate):

> „Vă felicit pentru toate aceste lucruri şi tuturor celor care aţi ostenit să înfrumuseţaţi biserica să vă dea Dumnezeu însutit. Să vă facă Dumnezeu parte de fericire în această lume (...). Să vă bucuraţi de roadele muncii dvs., de roadele eforturilor pe care le depuneţi în familiile dvs., şi în afara familiilor, şi Dumnezeu să vă răsplătească din plin pentru gândurile şi faptele pe care le dăruiţi Bisericii" (p. 357).

Aşa cum s-a putut observa în această scurtă prezentare, discursul rostit cu ocazia sfinţirii unei biserici este construit cu ajutorul unor tehnici şi structuri argumentative complexe, fiind caracterizat printr-o accentuată actualitate, atât sub aspectul conţinutului, cât şi al formei de prezentare. Mitropolitul ardelean îşi structurează cuvântarea pentru împlinirea scopului religios-moral, dar are în atenţie şi realităţile vieţii cotidiene, adaptându-şi discursul în funcţie de contextul de comunicare, în funcţie de performanţa comunicativă. Locutorul ţine cont de normele de receptabilitate în vederea obţinerii adeziunii auditoriului şi urmăreşte să răspundă cerinţelor de moment ale acestuia.

Folosind multe momente ilustrative, bine alese, din surse foarte diverse, predica lui Antonie Plămădeală depăşeşte cu mult nivelul unui simplu material informativ. Întâlnim pasaje întregi care se constituie în argumentări şi ilustrări efective, prin folosirea unui stil direct, precis şi prin încercările de a oferi definiţii limpezi conceptelor dogmatice şi morale pe care le utilizează.

BDD-V853 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:05:41 UTC)

SURSE

Plămădeală, Antonie, 1989, *Cuvinte la zile mari*, Sibiu, 1989.

BIBLIOGRAFIE

Belu, Dumitru, 1959, „A propovădui, ce înţeles are", *Mitropolia Ardealului*, IV, nr. 3−4, p. 263−276.
Chilea, Sebastian, 1954, „Predica de succes", *Mitropolia Olteniei*, VI, nr. 1−3, p. 36−38.
Cristescu, Grigore, 1950, „Predică şi predicator în vremea noastră", *Studii teologice*, II, nr. 3-6, p. 137−157.
Flaişer, Mariana (coord.), 2007, *Arta comunicării în contextul diversităţii culturale şi lingvistice*, Iaşi, Casa Editorială „Demiurg".
Florescu, Vasile, 1973, *Retorica şi neoretorica*, Bucureşti, Editura Academiei.
Grecu, Constantin, 1982, *Logica interogativă şi aplicaţiile ei*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.
Grigoraş, Costachi, 2000 a, *...Mergând, învăţaţi toate neamurile!...*, Iaşi, Editura Trinitas.
Grigoraş, Costachi, 2000 b, *...Propovăduiţi Evanghelia la toată făptura!…*, Iaşi, Editura Trinitas.
Guia, Sorin, 2007, „Tipuri de discurs religios în secolul al XX-lea", în Flaişer (coord.) 2007: 76−85.
Lo Cascio, Vincenzo, 2002, *Gramatica argumentării. Strategii şi structuri*, traducere de Doina Condrea-Derer şi Alina-Gabriela Sauciuc, Bucureşti, Meteora Press.
Maingueneau, Dominique, 1976, *Initiation aux méthodes de l'analyse du discours*, Paris, Librairie Hachette.
Plămădeală, Antonie, 1996, *Preotul în biserică, în lume, acasă*, Sibiu.
Robrieux, J.-J., 1993, *Éléments de rhétorique et d'argumentation*, Paris, Dunod.
Rovenţa-Frumuşani, Daniela, 2000, *Argumentarea. Modele şi strategii*, Bucureşti, Editura Bic All.
Sălăvăstru, Constantin, 1996, *Raţionalitate şi discurs*, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, R.A..
Şerbănescu, Andra, 2002, *Întrebarea. Teorie şi practică*, Iaşi, Editura Polirom.
Toader, Ioan, 2002, *Retorica amvonului*, Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

Argumentative Structures in the Religious Discourse. The Sermon on the Consecration of a Church

The present study presents several argumentative structures and rhetorical techniques that occur in religious discourse, with reference to a sermon delivered by the Romanian Metropolitan Antonie Plămădeală upon the consecration of a church. Unlike the liturgical sermon, the preaching on the consecration of a church is delivered in front of a very large audience and, thus, the priest outlines the essence of the Christian Orthodox teachings on the importance of the Church and priesthood and also dismisses other dogmatic challenges that the believers might be subjected to. In short, we analyzed the adequacy of the discourse to the communicative context and the communicative performance of the speaker by describing the use of such rhetorical arguments as the authority of the hierarch, the biblical and patristic quotation, the use of popular proverbs and sayings and the appeal to transfer the Scripture's teachings on the believer's daily life.

BDD-V853 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-01 17:05:41 UTC)